

37.013:316.6:355.01

Оберемок Д.О., Варипаєв О.М.  
Державний біотехнологічний університет  
Харків, Україна

## **ПРОБЛЕМАТИКА СОЦІАЛЬНИХ ВЗАЄМОДІЙ У СФЕРІ ПЕДАГОГІКИ У ВОЄННИЙ ЧАС**

Війна часто спричиняє руйнування навчальних закладів – шкіл, коледжів та університетів, позбавляючи студентів можливості навчатися в належних умовах. Внаслідок конфлікту викладачі та студенти можуть бути змушені залишити свої домівки, що призводить до перерв у навчальному процесі. Окрім того, психологічний вплив війни має негативний ефект на психічне здоров'я як учнів, так і вчителів, ускладнюючи їхню здатність зосереджуватись на навчанні.

У разі війни навчальні заклади (школи, коледжі, університети) часто стають мішенями для нападів. Внаслідок цього їхня інфраструктура пошкоджується або руйнується, що позбавляє учнів і викладачів можливості навчатися в безпечних і комфортних умовах. Міграція населення лише ускладнює ситуацію, збільшуючи навантаження на існуючі освітні системи та обмежуючи доступ до навчальних закладів для багатьох людей.

У районах, постраждалих від конфлікту, забезпечення якісної освіти стає серйозним викликом. Обмежені ресурси, нестача кваліфікованих педагогів та зруйнована інфраструктура значно погіршують стан освітньої системи.

Сьогодні, як ніколи, актуальним є питання забезпечення безперервного та ефективного освітнього процесу на всіх рівнях навчальних закладів в Україні. Внаслідок збройної агресії тисячі студентів вищих навчальних закладів були змушені перейти з очної форми навчання на дистанційну. Завдяки досвіду, отриманому під час епідемії COVID-19, коли навчання було переведено в онлайн-формат, багато викладачів та студентів вже освоїли різні платформи для здобуття знань використовуючи мережу internet. Найбільші зміни в освітній системі відбулися на сході та півдні України, де близько 40% учнів та студентів були вимушені покинути країну та виїхати за кордон або переміститися в інші регіони України.

У Херсонській, Харківській, Запорізькій областях України, а також на окупованих територіях цих регіонів переважає дистанційна форма навчання. Ці заходи є необхідними для забезпечення безпеки здобувачів вищої освіти, оскільки ці області перебувають на лінії фронту. Навчальний процес постійно контролюється адміністраціями вищих навчальних закладів, а також виконуються всі вимоги Міністерства освіти та науки для забезпечення високого рівня освітнього процесу.

Однією з найбільших труднощів, з якими сьогодні стикаються науковці та експерти у сфері управління державними та освітніми проблемами, є їхня короткостроковість і нестабільність, а також необхідність враховувати досвід інших країн.

Розуміння впливу війни на людину та адаптація до нових умов життя, з якими стикається кожен українець, вже є першим кроком до вирішення проблеми, а також основою для розвитку українського суспільства в цілому. Новий погляд на проблему не є лише повторенням відомого, а прагненням зрозуміти ситуацію та запропонувати шляхи її вирішення.

Військова агресія в Україні дала зрозуміти, що новий змішаний формат навчання із застосуванням технологій дистанційного навчання є достатньо актуальним. Адже це і відновлення освітнього процесу і підтримка здобувача освіти. Проблеми однак можуть викликати доступ до мережі internet та самі технічні засоби навчання. «У напрямку цифровізації, МОН переходить від окремих точкових проектів до створення єдиного цифрового середовища для всіх учасників освітнього процесу» [1].

Дистанційне навчання передбачає наявність доступу до мережі internet та технічного забезпечення (комп'ютер, планшет, смартфон тощо) у всіх учасників процесу, а також володіння педагогами технологіями дистанційного навчання.

Одне з основних завдань сучасної освіти – це формування стійкої мотивації у учнів до здобуття знань, а також пошук нових форм і інструментів для їх ефективного освоєння. Комп'ютерні технології повинні стати невід'ємною частиною освітнього процесу, значно підвищуючи його ефективність [2].

Питання безпеки та захисту працівників і студентів вищих навчальних закладів стає надзвичайно важливим у умовах воєнного стану. Проблеми, з якими стикаються здобувачі вищої освіти під час війни, вимагають комплексного підходу та ефективних рішень не лише від самих навчальних закладів, а й від державного керівництва. Забезпечення безпеки, захист працівників, збереження високої якості освіти, рівні можливості для здобуття знань, розвиток нових навчальних програм, які з'явилися через воєнний стан, психологічна підтримка студентів та викладачів і фінансова стабільність – все це є критично важливими завданнями в умовах сучасної ситуації.

У післявоєнний період відновлення вищої освіти стане одним із основних чинників стабільності та розвитку суспільства. Шлях до успішного відновлення освітнього сектору потребує спільних зусиль уряду, міжнародних партнерів та всіх зацікавлених сторін. Реалізація цих заходів сприятиме створенню кращого майбутнього, заснованого на знаннях, розумінні та мирному співіснуванню через спільну співпрацю. Подолання викликів післявоєнного відновлення вищої освіти відкриває нові можливості для розвитку людського потенціалу, інтелектуального зростання та формування стійкого і процвітаючого суспільства [3].

#### Література:

1. Освіта в умовах воєнного стану: виклики, розвиток, повоєнні перспективи. Інформаційно-аналітичний збірник. 2023. 64 с.
2. Соломаха К. В. Гаркавий С. І. Проблеми та перспективи дистанційної освіти в Україні. Довкілля та здоров'я. 2020. 3(96). С. 60-64.
3. Раїса Ю., Богута В., Нагорняк, С. Ефективність дистанційної освіти в умовах війни. Перспективи та інновації науки. 2022. № 8(13). С. 338-345.